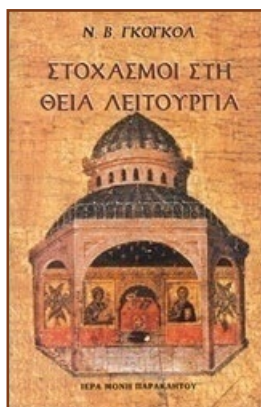

Βιβλιοπαρουσίασις

Ν. Β. Γκόγκολ

Στοχασμοὶ ἐπὶ Θεῆς Λειτουργίας

**Μετάφραση-διασκευή, ἐκδοτική ἐπιμέλεια καὶ ἠλεκτρονικὴ ἐπεξεργασία: Ἱερά Μονὴ Παρακλήτου.
Ἔκδοσις 6η, Ἀθήνα, Μάρτιος 2013.
Σελίδες 153 (14 x 20.5).**

Εἰσαγωγικά

Ὁ Μεγάλος Οὐκρανὸς συγγραφέας Νικολαΐ Βασιλίεβιτς Γκόγκολ (1809-1852) εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς γνωστότερους ἐκπροσώπους τοῦ ρωσικοῦ ἔντεχνου λόγου. **Μ**ὲ τὰ ἔξοχα καὶ πρωτοποριακὰ ἔργα του ἀνοίξε νέους θεματικούς καὶ ἐκφραστικούς δρόμους ὄχι μόνο στὴν σλαβική, μὰ καὶ στὴν παγκόσμια λογοτεχνία.

Ὁ ρεαλισμὸς καὶ ἡ φαντασία, τὸ χιούμορ καὶ ἡ εὐαισθησία, ὁ λυρισμὸς καὶ ἡ σάτιρα συμπλέκονται καὶ ἐναλλάσσονται ἀριστοτεχνικὰ στὸ *Μίργκοροντ*, στὸν *Ἐπιθεωρητὴ*, στὶς *Νεκρὲς Ψυχές*, στὸ *Παλτό*... **Τ**ὸ τελευταῖο μάλιστα, ἡ πιὸ περίφημη νουβέλα του, ὑπῆρξε σταθμὸς γιὰ τὴν ρωσικὴ λογοτεχνία τοῦ 19ου αἰῶνα («Ὅλοι βγήκαμε ἀπὸ τὸ *Παλτό* τοῦ Γκόγκολ», ἔλεγε ὁ Φ. Ντοστογιέφσκυ), σηματοδότησε ὁμῶς καὶ τὴν μεταστροφή τοῦ ἴδιου ἀπὸ τὸν στρόβιλο τῆς ἐγωκεντρικῆς κοσμικῆς ζωῆς στὸ φῶς τῆς φιλάνθρωπης θεῆς Ἀγάπης.

Τὸ 1840, σὲ ἡλικία 31 χρόνων, ἀρρωσταίνει, φτάνοντας ὡς τὰ πρόθυρα τοῦ θανάτου. **Σ**ὼζεται ἀνέλπιστα καὶ δέχεται τὴν

θεραπεία του σὰν ἓνα δῶρο τῆς ἀπέραντης θείας Εὐσπλαγχνίας. **Ὁ** βαθὺς συγκλονισμὸς ποὺ τοῦ προξενεῖ τὸ ἄγγιγμα τοῦ θανάτου, τὸν μεταμορφώνει σὲ συνειδητὸ Χριστιανό, ποὺ νιώθει τὸν ἑαυτό του καλεσμένο ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἡρωϊκὴ μαρτυρία τῆς ἀγιότητος μέσα στὸν κόσμο.

Ἔτσι, στὰ ἐπόμενα χρόνια καὶ ὡς τὴν ἀποβίωσή τους ὁ Γκόγκολ θὰ διακηρύσσει τὴν ἐπιστροφή στὶς πηγές, τὴν ζωντανὴ ἀφομοίωση τοῦ πλούτου τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ τὴν μεταμόρφωση τῶν ἀνθρώπων μὲ τὴν βιωματικὴ συμμετοχὴ τους στὸ μυστήριο τῆς πίστεως, τὸ μυστήριο τῆς «ἐν Χριστῷ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» ζωῆς.

Τὰ χρόνια αὐτά, ἡ ζωὴ του χαρακτηρίζεται ἀπὸ γνήσια ὀρθόδοξη ἄσκηση – μὲ νηστεία, προσευχὴ, μελέτη τῆς Γραφῆς καὶ νηπτικῶν κειμένων, ὅπως ἡ Φιλοκαλία, καθὼς καὶ συχνότατη προσέλευση στὰ Μυστήρια τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Μέσα στὸ πνευματικὸ αὐτὸ κλίμα γεννήθηκαν οἱ *Στοχασμοὶ* στῆ *Θεία Λειτουργία*. Ἀποτελοῦν μάλιστα τὸ «κύκνειο ἄσμα» του. **Γ**ιατί, λίγο μετὰ τὴν συγγραφή τους, στὶς ἀρχὲς τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς τοῦ 1852, ὁ Γκόγκολ ἀρρώστησε αἰφνίδια. **Κ**αὶ στὶς 21 Φεβρουαρίου παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὸν Κύριο.

Ἀνάμεσα στὰ χαρτιά του βρέθηκαν οἱ λιγιστὲς τοῦτες γραμμὲς – τὸ ὕστατο μῆνυμά του –, χαραγμένες ἀπὸ τὸ τρεμάμενο χέρι του: «**Ν**ὰ εἰσθε ψυχὲς ζωντανὲς καὶ ὄχι ψυχὲς νεκρὲς. **Δ**ὲν ὑπάρχει ἄλλη θύρα ἀπ’ αὐτὴ ποὺ ἔδειξε ὁ Ἰησοῦς Χριστός. **Ἄ**ν δὲν γίνετε σὰν τὰ μικρὰ παιδιά, δὲν θὰ μπεῖτε στὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. **Κ**άνε ἔλεος, Κύριε! **Ἄ**λυσόδεσε πάλι τὸν σατανὰ μὲ τὴν δύναμη τοῦ Σταυροῦ. **Π**ῶς θὰ κατορθώσω νὰ φυλάω πάντα μ’ εὐγνωμοσύνη στὴν καρδιά μου τὴν ἀνάμνηση τοῦ μαθήματος ποὺ πῆρα;».

Παραγνωρισμένος πρόδρομος μιᾶς ἀναγεννήσεως τῆς λειτουργικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς, ὅπως παρατήρησε ἡ E. Behr-Sigel, στὴν γραμμὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα, ὁ Γκόγκολ μίλησε μὲ θαυμαστὸ τρόπο γιὰ τὴν αἰώνια καὶ πάντα τωρινὴ ἔλευση τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν πάσχουσα ἀνθρωπότητα, μέσα στὸ Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας.

* * *

Οἱ προϋποθέσεις καὶ τὰ θεμέλια τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας δὲν εἶναι ὁ στοχασμὸς καὶ ἡ φιλοσοφία, ἀλλὰ ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ Ἀποκάλυψη. **Ἔ**τσι, μὲ τὴν πρώτη ματιὰ, ὁ τίτλος *Στοχασμοὶ*

στη Θεία Λειτουργία ἴσως νὰ ξενίζει τὸν ἀναγνώστη πὺ διαθέτει ἀσκημένο θεολογικὸ αἰσθητήριο καὶ αὐθεντικὰ ὀρθόδοξα κριτήρια. **Ἡ** μελέτη ὅμως τῶν σελίδων τοῦ συνοπτικοῦ τούτου «ὑπομνήματος» στὴν θεία Λειτουργία πείθει, ὅτι πίσω ἀπὸ τὸν «παραπλανητικὸ» του τίτλο κρύβεται

μιὰ περιγραφικὴ καὶ ἐρμηνευτικὴ θεώρηση τοῦ μεγίστου Μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας μας, βαθιὰ βιωματικὴ μέσα στὴν ἀπλότητά της καὶ συνάμα γνήσια ἀγιοπατερικὴ μέσα στὴν πρωτοτυπία της. **Ἄ**λλωστε, σ' ἓνα σύντομο εἰσαγωγικὸ σημειώμα του, ὁ ἴδιος ὁ Γκόγκολ μᾶς ἐνημερώνει τόσο γιὰ τὴν αἰτία τῆς συγγραφῆς ὅσο καὶ γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ ἔργου του:

«Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ δείξει σ' ἐκείνους πὺ μέχρι τώρα πολὺ λίγο γνωρίζουν τὴν θεία Λειτουργία μας, καὶ προπαντὸς στοὺς νέους, μὲ πόση πληρότητα καὶ πόσο βάθος ἐπάλληλων νοημάτων εἶναι συγκροτημένη. **Γ**ιὰ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ σκοποῦ τούτου, διαλέξαμε ἐδῶ, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἐρμηνευτικῶν σχολίων τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας μας, μόνο ἐκεῖνα πὺ, γιὰ τὴν ἀπλότητά τους, εἶναι προσιτὰ σὲ ὅλους, καὶ μάλιστα ἰδιαίτερα κατάλληλα γιὰ νὰ δείξουν τὴν φυσικὴ μετάβαση ἀπὸ τὴν μιὰ λειτουργικὴ πράξη στὴν ἄλλη. **Σ**τόχος τοῦ συγγραφέα εἶναι ἡ γνωριμία τῶν ἀναγνωστῶν μὲ τὴν συνολικὴ τελετουργικὴ τάξη· καὶ βεβαιότητά του, ὅτι ἡ θεία Λειτουργία θ' ἀποκαλύψει τὸ βαθύ, μυστικὸ νόημά της στὸν καθένα, πὺ θὰ συμμετάσχει σ' αὐτὴν μὲ νήψη».

Βέβαια, σὲ καμιὰ περίπτωση τὸ ἔργο τοῦτο δὲν μπορεῖ νὰ ὑποκαταστήσει τίς θεόπνευστες ἀγιοπατερικὲς ἐρμηνεῖες στὴν θεία Λειτουργία· μπορεῖ ὅμως νὰ χρησιμεύσει σὰν ἀναβαθμὸς, πὺ θὰ ὀδηγήσει σ' ἐκείνες τὸν «ἀμύητο» ἀναγνώστη τοῦ καιροῦ μας...

* * *

Περιεχόμενα

Εἰσαγωγικά.

Ἡ θεία Λειτουργία.

Α' Ἡ προσκομιδὴ.

Β' Ἡ Λειτουργία τῶν κατηχουμένων.

Γ' Ἡ Λειτουργία τῶν πιστῶν.

Ἐπίλογος.

